

ŽIVIMO V SVETU, KI JE NOR
Evald Flisar: Zame je ciljna publika
ena sama, ne definira je starost, ampak
stopnja radovednosti in odprtosti duha

Foto: Robert Balen

Če se ne motim, je Alice vaše prvo delo za mladino? Oprostite stereotipnemu odklonu, a kaj pomeni za pisatelja za odrasle ta preskok, ki računa na neko drugo recepcijo?

Moje prvo delo za mlajše bralce je pravzaprav slikanica *Pikpokec postane svetovni prvak*, ki je bila letos nominirana za nagrado desetnica. Alice je torej drugo po vrsti. Preskok je bil potreben po *Pikpokcu*, ki sem ga napisal, ko se mi je rodil zdaj dveinpolletni sinček Martinček, glavna spodbuda za to, da sem se lotil pisanja za mlajše. Pri *Alici* tega problema ni bilo, saj so bili pri njej moji cilji drugačni.

Roman je menda, kot pravijo knjižničarke, kar težko umestiti na police za primerno starostno stopnjo. Koga ste imeli v mislih, glede na zapletenost, kompleksnost gradnje, gostobesednost, zahtev-

nost upovedovanja, težko, z aktualnimi problematikami prežeto tematiko?

Knjigo je najlažje umestiti na police, na katerih je mogoče najti *Alico* v čudežni deželi. Obe sta zapleteni, kompleksno grajeni, obe zahtevata nekoliko večjo pozornost pri branju, obe sta primerni za vse starostne stopnje – od vnukov do babic. Gostobesedna pa je predvsem, to lahko preveri vsakdo, Carrolova Alice: pri moji se kvečjemu veliko dogaja. V vsakem stavku se nekaj zgodi. Prizadeval sem si za kar največjo ekonomijo izraza. Tematika pa nikakor ni težka, je sila zabavna. Hkrati pa, seveda, smrtno resna.

Alica ni pisana za lene možgane. Tematika je presenetljiva, dogajanje vrveče, prav nič ni nemogoče v vaši Alici. Kako ste sploh obvladoval ta gosti, pisani patchwork oseb, ta p-jevski puzzle imen, krajev, situacij – Potsy-Wotsy, Poter, Pots, Potpot, Poter unko, Poterola, Pots in Poterunija kot nora dežela. Ni bilo prav lahko obvladovati to občudovanja vredno fabulativno gmoto?

Gmota in gostota sta navidezni. Res pa je, da Alice, tako kot tudi moje knjige za odrasle, ni pisana za lene možgane. Nikoli se mi ni zdelo potrebno, da bi se za to opravičeval, zato se tudi zdaj ne bom. Cenim inteligentnost bralcev, tudi (in predvsem) mlajših. Meni kot avtorju seveda ni bilo treba obvladovati gradiva, saj se mi je oblikovalo kar samo: zgodba se je izvalila kot piščanček iz jajca.

Kako, da ste se odločili zaiti v aktualnopolitične vode? Bolj kot je aluzija na politično sedanjost, bolj deluje absurdno in nadrealno.

V knjigi ni ničesar aktualno političnega. Predstavlja samo globalno resničnost sveta, v katerem živimo. Vsi smo Poterunci, vsi živimo tako, da moramo čim več trošiti, da lahko čim več proizvajamo, da lahko čim več trošimo, da lahko

preživimo. Živimo v svetu, ki je nor. Mislim, da je malo ljudi, ki jim to vsaj na določeni stopnji zavesti še ni popolnoma jasno. Morda je še najbolj natančna oznaka za Alice ekološka shrbljivka.

Absurd, intertekstualnosti, aluzije na politično in vsakršno aktualnost, kako ste manevrirali med vsem tem gradivom?
Upam, da uspešno; vsaj uspešneje kot Poterunci s svojimi potimobili.

Lewisa Carrolla ste načrtno in pogumno parafrazirali. Njegova Alice in vaša imata in nimata veliko skupnega. A vaš profesor in stric Skočir je beli zajec, kajne? Cepetin in Cepetaj, mačka Režalka, Marčni zajec in Nori klobučar so liki, ki ste jim sopostavili v svojem romanu še bolj odtrgane P-jevske modele, ministre in predsednike, ki nekateri nagajivo spominjajo na naše aktualne politične in druge modele javnosti. Domišljiji ste nasproti postavili problematično realnost. Seveda ne morem nikomur preprečiti, da v odtrganih likih vidi aktualne politike, vendar bi raje, da se to ne zgodi, saj to ni bil moj namen. Lewis Carroll je želel ustvariti svet, ki obstaja samo v domišljiji; jaz sem hotel prikazati svet, ki je naša resničnost. Vendar sem moral to resničnost predelati v domišljijo, v grotesko, da bi poanta ohranila svojo ost.

Kdo je ciljna publika vaše Alice?

Vsi tisti, ki imajo radi odštekane zgodbe in ki jih na koncu zaskeli bolj ali manj jasna zavest, da se jih zgodba tiče veliko bolj, kot so mislili.

Vas je misel na mlado publiko v fazi pisanja kaj bremenila ali dodatno spodbujala?

Ne eno ne drugo: zame je ciljna publika ena sama, ne definira je starost, ampak stopnja radovednosti in odprtosti duha. Celo Čarovnikovega vajenca berejo že petnajstletniki. Seveda ga razumejo po

svoje. Nič hudega: vsak od nas razume vsako knjigo po svoje.

Vaš jezik, ki ga mestoma izumljate, je duhovit, inovatorski, a čutiti je skoraj potrebo po dodatnem slovarčku neologizmov.

V knjigi ni nobenih tujih besed, je pa veliko izumljenih, to je res. Te besede so naravni del teksta in bralci, tudi mladi, jih bodo brez težav razumeli. Še enkrat bi rad poudaril svoje prepričanje, da moramo ceniti inteligentnost mladih. Tako kot mladi cenijo izzive. Premalo se zavedamo, kako hitro se naveličajo starih receptov.

Med tem intervjujem ste v Indoneziji, odhajate v Avstralijo in se vračate v rodno Prekmurje – zdi se kot skok Skočirja in Alice v Triglavsko jezero?

Iz ene Poter unije v drugo? In potem iz druge v tretjo, kajti kmalu potem odpotujem v Mehiko. Ampak tega sem vaje; zame je svet že dolgo ena sama poterunska norost. Vesel sem vseh, ki se mi znajo v njej pridružiti.

In vaše mnenje o literarnih nagradah vobče?

Lepo je, če jo dobiš; lepo pa je tudi, če jo dobi kdo drug.

Posebnost vaše Alice je močna moralno-etična komponenta, ki pa ne deluje niti malo s pozicije dvignjenega pedagoškega prsta. Nasprotno: diskretno in prefinjeno ste jo inkorporirali v groteskno fabulo. Malokomu uspe tak podvig, zlasti v mladinski književnosti, ki je tako rada šolmoštrska in didaktična. Kaj menite?

Lepo je slišati tako prijazne besede. Hvala.

Melita Forstnerič Hajnšek

Večer, sredo, 23. 9. 2009, str. 4